

INICIATIVA
REPRODUKČNÍHO
ZDRAVÍ

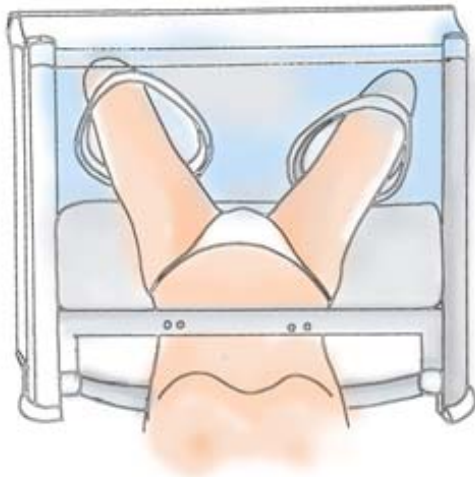
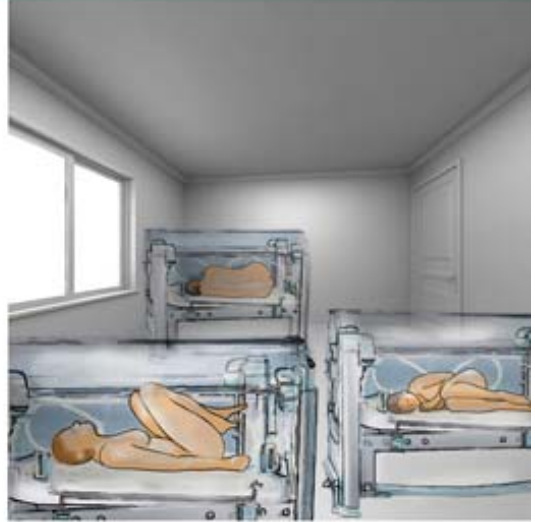
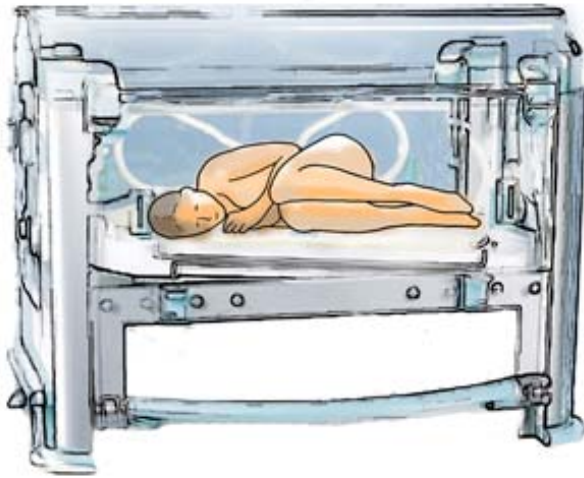

MENSTRUACE

INICIATIVA
REPRODUKČNÍHO
ZDRAVÍ

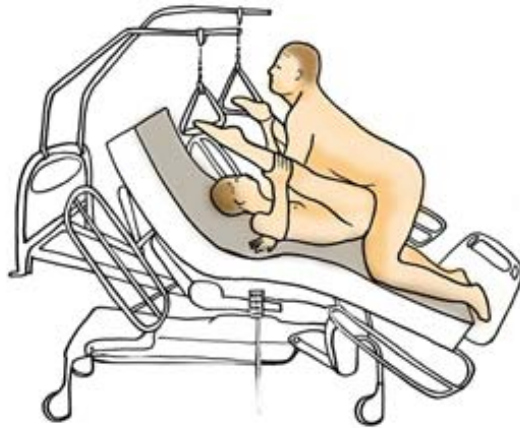

POČETÍ

INICIATIVA
REPRODUKČNÍHO
ZDRAVÍ

Polohovací postel

TĚHOTENSTVÍ

INICIATIVA
REPRODUKČNÍHO
ZDRAVÍ

Pregnant Tv
Televizní vysílání pro těhotné

Pregnant www
Internetový vyhledávač pro těhotné

POROD

INICIATIVA
REPRODUKČNÍHO
ZDRAVÍ

INICIATIVA REPRODUKČNÍHO ZDRAVÍ

Jurme skupina lékařů, právníků a političů. S nejbližší sledujeme současný stav reprodukčního zdraví. Olydnírní pobíhají na špatných zákazích, těhotné ženy chodí do gašce, rodí doma a mají bolestivé menstruace bez dohledu lékařů. Tomu je potřeba udělat přítiř! Iniciativa reprodukčního zdraví proto žádá nejen veřejnost, ale i vládu o zavedení takzvaných těhotnic, kde by byly postaráno o těhotné ženy, rodičky i děti přesně tak, jak si za služi.

POROD

Prvně je nebezpečný část celého procesu přivedení dítěte na svět. O ochranu ženy se snažíme ze všech nejvíce, samozřejmě je to i v případě přípravených provést slušný rod, pokud by se vykytly komplikace.

TĚHOTENSTVÍ

Nasle těhotnice zajiřuje pouze ten nejlepší servis pro naše klienty, proto je vám každé jdu přiměřeno přímo k potřebě, sestřičky dluží na správnou pozici ve dne i v noci tak, aby bylo zajiřeno optimální prostředí pro vřst miminka. Dále nabízíme neopřevně spodní prádlo navržené pro podporu rostoucího břicha a ochranu zad a bederní páteře. Samozřejmě jsou i chciřka připravena pro pokračou dobu těhotenství, v nichž můžete, za pomoci personálu, chodit na každé zdravotní pochůzky po našem oddělení.

Prvně po početí, jichž úspěšnost se v těhotni MZD 100%, máme pro nastávající maminku připraveno pohodlné lehátko, kde bude i stálírní nastávající maminkami čeká na příchod svého miminka.

Po celou dobu těhotenství má žena k dispozici speciálně proškolený personál, který se stará o její pohodlí, zdraví a správný denní režim.

POČETÍ

Čista k úspěšnému porodu začne úspěšným početím. Součástí těhotenství je proto i speciálně zařízené oddělení, poskytující bezpečné a pohodlné prostředí k tomu, aby nastávající maminka byla šťastná.

Nemůžete se říditě lakt - všechny fáze procesu jsou navrženy pod dohledem lékařů a dalších asistentů tak, aby bylo zajiřeno vaše pohodlí a zároveň nejlepší možná hygienická čistota.

Když maminka zatouží zplodit potomka, není ne, jednovulvová, než přijít do naší těhotenství. Žde si i vám popovírná odborný personál, který vám trpělivě vysvětlí, co a jak je třeba udělat, pro bezpečné a hygienické početí dítěte. Po vyláření obou partnerů vás již vřstá usměrnový a příjemný personál, který vám rázně přehledí výhody polohovacích postelí, které umožňují ty nejjednodušší postavy pro početí.

MENSTRUACE

Každá žena se na svou řádu rodičky a matky zodpovědně připravuje každý měsíc. Bohužel dnešní společnost je velmi silně od nevytvoření tohoto téměř povolitřního období. Ženy v období menstruace potřebují úlevu od bolesti, domáckých povinností i práce, protože nejsou schopné zvládnout emocionální stres ani fyzickou námahu. V naší těhotenství proto nabízíme azyl vhodný pro překonání tohoto náročného období.

V našem menstruačním oddělení jsou připraveny speciálně inkubátory udržující stálou teplotu i vlhčost vzduchu pro co nejméně bolestivý průběh menstruace. Ženy jsou opřítelné od hlavy a nastalírní tlaku vyřídího nářtí a mohou tak v klidu a hygienické čistotě prožít jvnak strastplný den.

Nasle iniciativa ale nestoporně ani na nepřítí matk ze všech - matku přirodu! Proto se u nás nepoužívají klasické vřtčky ani tampony, které zatřídí životní prostředí, ale ekologicky navržené menstruační šifce zajiřují pohodlí menstruujícím ženám a úsměv na naší přírodě.

Iniciativa reprodukčního zdraví

*Michaela Cejnarová (FSS), Bc. Petr Hájek (FF), Lenka Marečková (FSS),
Zuzana Kleinerová (FaVU)*

Východiskem pro náš společný projekt je problematika porodnictví v České republice, konkrétně kauza s paní Königsmarkovou, porodní asistentkou, která v současnosti čelí žalobě za neúmyslné ublížení na zdraví, ke kterému mělo dojít při jí vedeném domácím porodu. Diskuze, která tento případ provází, nás inspirovala k vytvoření subverzivního uměleckého projektu, který kriticky reflektuje nejen problematiku českého porodnictví ale i problematiku dominantního medicínského diskurzu obecně.

V teoretické části jsou nejdříve nastíněna myšlenková východiska našeho projektu, která jsou následovně přiblížena na průběhu procesu s paní Königsmarkovou. V druhé části přibližujeme podobu našeho praktického projektu a umělecký postup, který při něm využíváme.

Teoretická část: Těhotenství a porod v kontextu medikalizované společnosti

V souvislosti s procesem s paní Königsmarkovou opět vyvstává v českém odborném i laickém prostředí řada otázek, jak by porod měl vypadat a jak má být veden. Lékaři a porodní asistentky jsou v této diskuzi zpravidla chápáni/y jako dva protipóly, dva diametrálně odlišné přístupy k pojetí porodu. Porod v nemocnici bývá obvykle chápán jako méně rizikový a hygieničtější, často však bývá kritizován za neosobní přístup k rodičce a chápání porodu jako operace, spíše než jako „přirozeného“ jevu. Domácí porody za pomoci porodních asistentek jsou stále vnímány jako okrajová alternativa, o kterou však začíná jevit zájem stále více rodiček. Motivy pro tuto volbu bývají především možnost родit v domácím prostředí a také „lidštější“ přístup porodních asistentek. Středobodem je zde žena – rodička, která je chápána jako aktivní subjekt, který je „pouze“ doprovázen porodní asistentkou. Tento přístup však stále vyvolává nedůvěru mezi lékaři i veřejností; asistentkám je vyčítána neodbornost, domácí porody jsou považovány za nehygienické a potenciálně nebezpečné.

Tyto obavy, kritiky a rozpory, které doprovázejí debatu o tom, jak má či nemá správný porod vypadat, nemůžeme chápat pouze jako logické vyústění objektivních pozitiv a negativ, které se k určitému typu porodu vztahují. Podoba porodu je také neodmyslitelně spjata se socio-historickým kontextem kultury, ve kterém je prováděn. V této části práce se tak budeme zabývat tím, jak se v západních společnostech od nástupu modernity pojetí porodu proměňovalo a jakým způsobem to ovlivnilo dnešní chápání „alternativních“ vedení porodu, mezi které patří právě hojně diskutovaný domácí porod.

S nástupem modernity v průběhu 18. století se začal porod postupně vymaňovat ze soukromého prostředí, kterému během tohoto aktu dominovala rodička a porodní bába a začal se přesouvat do nové specializované oblasti medicíny: porodnictví. Stejně jako další do té doby běžné a „přirozené“ procesy, které lidský život doprovázejí, se stal předmětem expertních systémů, produkovaných novými vědními obory. Rozvoj medicíny představoval mimo jiné zasazení ženského těla (nejen) v době těhotenství a porodu do lékařského diskursu; porod už tak nebyl běžnou životní událostí, ale stal se předmětem medicínské klasifikace a lékařské kontroly: stal se součástí mocenských vztahů.

Michel Foucault (1999) především v souvislosti s rozvojem medicínské kontroly v západních společnostech definuje termín biomoc. Ta představuje specificky moderní formu moci, která má za cíl kultivaci lidského života skrze disciplinaci biologického a sociálního těla. V rámci utváření biomoci můžeme pozorovat dva motivy: motiv vitalismu, kdy dochází k neustálému propojování života a moci, jejich utvrzování, transformaci či rezistenci; druhým je motiv propojování biomoci do sociálních, politických a vládních struktur v dané společnosti, to vše za účelem kultivace života. „Biomoc zde pracuje formou řízení populace i jedinců prostřednictvím jemných mechanismů regulace a manipulace, distribuovaným skrze administrativní aparáty moderního státu. *Biomoc tak integruje život do oblasti politiky a vládnutí* – stává se správou zdraví; (...)“ (Foucault in Parusniková 2000: 133). Zdraví je v biomoci ústředním tématem. Koncepce zdraví je nezbytnou součástí utváření moderních společností; je produkována skrze tržní vztahy a mechanismy, skrze státní legislativu a rozvoj lékařských oborů, to vše v nezbytné součinnosti (tamtéž).

Jedním z hlavních oborů, který má v západní společnosti moc definovat *zdraví*, je medicína. Představuje tak jeden z hlavních prostředků, skrz něž je biomoc uskutečňována a který má

tak vliv na způsob utváření individuálních těl i celé populace (tamtéž). Conrad (1992) zde uvádí termín medikalizace společnosti, který popisuje jako proces, kdy jsou nemedicínské problémy a procesy definovány v lékařských termínech. Na základě medikalizace tak medicína vytváří věrohodné pravdy o těle a zejména pak utváří hranice toho, co je normální, zdravé, nepřijatelné či deviantní. Tyto znalosti jsou částečně rozšířeny do vědění běžné populace, což zajišťuje nepřetržitou sebedisciplínu (například nekouření při těhotenství apod.), označení nějakého problému za nemoc či medicínský problém taky přisuzuje lékařům právo provádět určitý typ léčby (Parusniková 2000). Objektivita medicínských znalostí a s ní související důvěra v tyto poznatky je utvářena skrze mocenské, sociální a politické vztahy. Illich (podle Čada 2009) zdůrazňuje, že lékaři a farmaceutické firmy vytvářejí skrze procesy medikalizace nerealistické představy o zdraví; tyto představy pak utvářejí v sociálních aktérech častější poptávku po medicínské léčbě. Skrze rozšiřující se medikalizaci se tak prohlubuje společenská závislost na expertním medicínském vědění a kontrola lidského těla i života.

Jak jsme již nastínili v úvodu práce, procesu medikalizace se od počátku modernity nevyhnuly procesy, jako je menstruace, těhotenství či porod. Skrze označení těchto biologických procesů v ženském těle jako medicínských problémů jsou podle Turnera (1995) ženy utvářeny jako přirození pacienti. Medicína se tímto způsobem podílí na konstrukci ženského těla jako nenormativního a v podstatě nezdravého.

Hasmanová Marhánková (2008) zdůrazňuje, že těhotenství a porod jsou skrze svoji „nenormálnost“ považovány za rizikové, vyžadující expertní pomoc, dohled a zvýšenou sebekontrolu (tamtéž). V tomto případě je tak vždy žádoucí, aby se věci vrátily do „normálního“ stavu, těhotenství tak nálepkou „normálního“ může získat teprve až poté, co proběhl zdárný porod, přičemž úspěšnost porodu je také do velké míry definována lékaři, nikoliv rodičkou (Lee, Jackson tamtéž).

Medikalizace těhotenství a speciálně porodu souvisí také s institucionalizací těchto procesů. Z hlediska medicínského diskursu, který je dnes ve vztahu k porodům naprosto dominantní, je jediným ideálním místem pro porod nemocnice. Nemocnici můžeme považovat za exemplární příklad totální instituce, jak ji charakterizuje Erving Goffman (1961): jde o specifické zařízení, disponující jasným prostorovým rozdělením, striktními vnitřními pravidly a

hierarchizací pozic, to vše fungující v naprostém „odříznutí“ od okolního světa. Do těchto striktních pravidel je „vpleten“ i samotný průběh porodu, který se stává součástí totalizovaných procesů instituce porodnice. Totální instituce předpokládá významnou distanci mezi minimálně dvěma hierarchizovanými skupinami, v tomto případě jsou jimi porodníci a rodičky. Tuto distanci zde tvoří zejména lékařovo expertní vědění a kontrola nad průběhem celého porodu. Skrze tyto medicínské vědomosti o těle rodičky (kterými rodička většinou sama nedisponuje) a řízení celého porodu lékařem za pomoci odborných metod dochází k podrobení a disciplinaci těla rodičky (Foucault 2000). Skrze dominující medicínský diskurs je tato totální institucionalizace porodu většinou veřejnosti považována za legitimní; nemocnici je přisuzován charakter bezpečí, čistoty a odbornosti; ženy, které se tedy nerozhodnou родit v tomto prostředí, jsou „jiné“, „alternativní“ v lepším případě, v lepším případě, v horším případě nezodpovědné. Z tohoto úhlu pohledu je tak nižší legitimita domácích porodů zřejmá. Domácí prostředí nevykazuje charakter totální instituce: tělo ženy zde tak nemůže do takové míry disciplinováno a pod kontrolou, jako je tomu v nemocnici, naopak žena sama má vliv na průběh porodu (Hrešanová 2008). Přestože mají porodní asistentky určité medicínské vzdělání (které je pro určitou legitimitu domácích porodů nutností), nedosahují takové míry odbornosti jako porodníci – případné komplikace při porodu jsou tak (například při soudních líčeních) často vztahovány k tomuto aspektu. Skrze nižší lékařskou odbornost porodní asistentky a naopak vyšší aktivitu rodičky se tak jejich pozice přibližují, což narušuje hierarchický předpoklad lékař-pacient, jako je tomu u porodu v nemocnici. Tato *na ženu orientovaná* ideologie tak vyzdvihuje chápání porodu jako normálního jevu, na kterém rodička, porodní asistentka, popřípadě rodina *spolupracují*, na rozdíl od medicínské diskursu, jež je založen na jeho rizikovosti (tamtéž).

Tato hierarchická a dichotomizovaná konstrukce porodů (nejen) v českém kontextu se mimo jiné promítla do aktuální kauzy s porodní asistentkou Königsmarkovou. Počátkem září 2001 byl Obvodním soudem Prahy 3 vynesena verdikt nad Königsmarkovou (mimo jiné prezidentkou Unie porodních asistentek v Česku) za těžké ublížení na zdraví z nedbalosti. Případl jí dvouletý podmíněný trest, zákaz činnosti na 5 let a pokuta 2,7 milionů Kč. Příčinou bylo (podle znění soudu) neoprávněné vedení komplikovaného domácího porodu, jehož důsledkem posléze bylo úmrtí kojence zadušením po spolykání plodové vody. Sama údajně přehlížela problémy, které rodička před porodem i během něj měla a neposlala ji včas do nemocnice. Rodička však později u soudu přiznala, že asistentka neměla informace o tom, že

její předchozí těhotenství byla komplikovaná a porody byly vyvolávány. Běžnou praxí Königsmarkové (a předpokládanou povinností diplomovaných asistentek v EU) je totiž posílat ženy s komplikovanějším těhotenstvím k lékaři, což by udělala i v tomto případě za předpokladu její informovanosti (zdroj: Lidovky.cz 2011). I přes konstruovanou dichotomizovanost porodů doma a v nemocnici se totiž porodní asistence odvozuje od medicínského vědění¹, na základě kterého také asistentky identifikují rizikovost těhotenství a v tom případě jsou povinny ženu poslat k odborníkovi/lékaři.

Právě téma rizikovosti těhotenství se do podoby procesu zásadně promítlo. Jak je již řečeno výše, porodní asistentky mají v případě identifikace rizikovosti těhotenství povinnost odeslat ženu lékaři². Přestože se Königsmarková hájila nedostatkem informací ze strany rodičky o jejích předchozích porodech, soud se řídil především standardy České gynekologické a porodnické společnosti (dále ČGPS), podle kterého je hospitalizace nutná již při odtoku plodové vody. Jak uvedla obhájkyň porodní asistentky, vzhledem k tomu, že voda odteče při každém porodu, je tak v praxi českého porodnictví každé těhotenství rizikové (ad. Hasmanová Marhánková 2008). Soud tak na doporučení ČGPS označil jednání za non lege artis³, přestože podle norem Světové zdravotnické organizace bylo v pořádku (Vokurková 2011).

Dalším faktorem, určujícím průběh procesu, bylo složení odborné komise, která vypracovávala odborné posudky. První sérii posudků vypracovávali lékaři MUDr. Kantor a MUDr. Pilka, členové komise ministerstva zdravotnictví, která se podílela na obžalobě Königsmarkové. Po tomto zjištění soud posudky nepřijal a nechal vypracovat nové, opět pouze lékaři-gynekology, které ve výsledku vyznělo stejně jako první. Podle vyjádření k zamítnutí odvolání Königsmarkové mělo součástí spravedlivého procesu být posouzení celého případu i odborníky z jiných oblastí, především z oboru porodního asistentství. Návrhy na toto posouzení však byly soudem zamítnuty a tak se celý případ posuzoval pouze lékařskou optikou, která představuje, jak zdůrazňuje obhájkyň Königsmarkové, jinou

---

1

Podle Evropské směrnice 80/155/EHS je podmínkou pro zahájení a provozování činnosti porodní asistentky diplomované vzdělání v porodnictví, založené mimo jiné na adekvátních znalostech v gynekologii a porodnictví

2

Opět podle 80/155/EHS, Článek 4

3

postupy medicínský neověřené, ty, které nejsou dle aktuálních nejnovějších vědeckých poznatků, zastaralé nebo méně účinné (či až případně nebezpečné)

odbornost. V Česku se navíc podle jejích slov nevyskytuje osoba, která by se v oblasti porodního asistentství dala považovat za odborníka, který by mohl hájit u soudu, a posudek zahraničního znalce byl soudem zamítnut (tamtéž). Moc definovat správný a zdravý průběh porodu, určující výsledný rozsudek, tak skrze sepětí státní moci a dominujících medicínských institucí (ad. Parusniková 2000) měli pouze lékaři. Toto obhájkyňe Königsmarkové považuje za neobhajitelné a chystá se podat stížnost u Ústavního soudu za porušení nestrannosti soudu a za znemožnění dostatečné obhajoby jedné straně (Vokurková 2011).

Odkrytí těchto mocenských vztahů v českém zdravotnictví a justici je pravděpodobně to, co dělá případ tak diskutovaným. Poukazuje na rigidní jednání v českém zdravotnictví a porodnictví, jehož důsledkem je mimo jiné právě snaha devalvovat instituci porodního asistentství, přestože pod porodnictví právně spadá a podmínkou jeho legitimacy je právě medicínské vzdělání. Jak už bylo zmíněno, tím, že v rámci obhajoby a vypracování odborných posudků byl dán hlas pouze lékařům, nikoliv porodním asistentkám či jiným odborníkům a odbornicím, se projevil mocenské sepětí lékařských institucí a státu.

Přestože soudkyně v rámci svého verdiktu zdůraznila, že tento soudní proces nepředstavuje odpověď na otázku budoucnosti domácích porodů, jeho průběh byl skrze znemožnění plurality postojů konstruován v neprospěch porodního asistentství. Přibližně ve stejné době byla poslanci schválena novela zákona o zdravotních službách, podle které porodním asistentkám, které poskytnou zdravotní službu mimo nemocnici, hrozí až milionová pokuta (Říhová 2011). Stát tím může omezit výkon povolání porodních asistentek a volbu způsobu porodu matek, a prohlubuje tak medikalizaci porodnictví u nás, čímž by se Česká republika ještě více vzdálila standardům porodnictví ve vyspělých zemích.

Praktická část: Aktivistické umění

Praktická část našeho projektu jsou webové stránky, které jsou prozatím umístěné na adrese reprodukce.tumblr.com. Kromě samotných stránek jsme vytvořili i propagační materiály, které mohou sloužit jako plakáty a samolepky. Naší snahou bylo vytvořit fiktivní Iniciativu reprodukčního zdraví, která bude bojovat za „zlepšení podmínek“ v oblasti reprodukce. Postupovali jsme tak, že jsme současné požadavky na omezení domácích porodů dotáhly do absurdních důsledků. Jelikož těhotenství přináší ženě různá omezení a její nepříznivý fyzický nebo psychický stav by mohl uškodit dosud nenarozenému plodu, přišli jsme s konceptem „těhotnic“, kde by ženy přečkávaly toto období. Byly by udržovány v konstantním blahu a pohodě, což by umožňovalo cenzurované TV stanice a internet. K pohybu by používaly speciální chodítka, které připomínají chodítka pro staré osoby. Tímto poukazujeme na to, že porodnice často drží ženu déle než je nutné a proti její vůli⁴, a že je staví do pasivní zranitelné role. Dále jsme pokračovali k samotnému počátku těhotenství, to jest početí. Jelikož tato činnost momentálně probíhá mimo dohled lékařské moci, rozhodli jsme se ji také přesunout do nemocničního prostředí. Součástí našeho konceptu jsou speciální křesla pro početí. Několik párů by plodilo děti ve stejném sále, odděleny plentami podobně jako se děje v porodnických sálech⁵. Tímto chce poukázat na problematiku rození z hlediska soukromí a intimity, které je při porodu v zdravotnickém zařízení nutně omezeno. Na závěr jsme se rozhodli požadovat i konec domácí menstruace, která také způsobuje ženám nepříjemné stavy a proto by měla probíhat v nemocnici.

Umělecký postup, který používá náš projekt jsme pochopitelně neobjevili my. Proto bychom chtěli v následující části uvést některé umělecké a/nebo aktivistické projekty z minulosti i současnosti, které používají podobné umělecké taktiky a tak tento projekt zasadit do kontextu současného umění.

---

4 Viz případ ženy na Berounsku, která chtěla po bezproblémovém porodu odejít domů. Poté co opustila nemocnici byla do jejího domu přivolána policie. Viz Bártová (2007).

5 Pro ukázkou viz reportáž vlastní zkušenosti z porodnice in Nováková (2011).

Pokud bychom chtěli začít od nejstarších subverzivních uměleckých praktik musely bychom zde rozebírat celou historii žánru zvaného satira, což dalece přesahuje záběr této práce. Proto začneme v druhé polovině dvacátého století, kdy umělecké směry lettrismus a situacionismus přišli s konceptem vychýlení (détournement). Ten spočívá v použití původního díla v jiném kontextu nebo pozměněného tak, že dostává jiný nebo přímo opačný význam.⁶ Tímto se snažili umělci obrátit prostředky kapitalismu vůči němu samotnému. Tyto metody byly později přetaveny v strategii nazvanou v 80. letech „culture jamming“.⁷ Spočívá v napadání respektive apropriaci prostředků masové komunikace a měnění jejich obsahu, tak aby se obrátil původní význam. Důležitým aspektem je fakt, že toto přivlastňování se odehrává ve veřejném prostoru a je snahou obrátit jednostranný tok informací od výrobce masového sdělení (reklamy) ke konzumentovi, který nemá možnost se před ním nijak bránit. Nejčastější formou culture jammingu je napadání billboardů a alterace reklamních hesel nebo i obrazů. Další velmi rozšířenou formou je vytváření fotomontáží reklamy (např. z časopisů). To bylo umožněno zpřístupněním nástrojů pro úpravu fotografií a grafiky pro neprofesionální uživatele a také rozšířením přístupu k internetu, kde může každý volně publikovat a upravené verze reklam se zde mohou volně šířit. Mezi nejznámější uskupení, které vytváří tzv. „subvertisement“ patří např. Adbusters.

S rozšířením internetu se objevuje nový koncept, označený v 90. letech jako taktická média (Kobzová 2009). Ten označuje využívání (nejen) nových médií k podvratným účelům a aktivismu a kritice dominantních politickoekonomických sil. Nejznámějšími uměleckými skupinami využívajícími těchto metod jsou RTMark a The Yes Men. RTMark⁸ prosluli například vytvořením fiktivních předvolebních stránek George W. Bushe GWBush.com⁹, které parodovaly kampaň George W. Bushe. The Yes Men¹⁰ navazují a dále rozvíjí tuto činnost. Jejich taktikou bylo vytvoření stránek tvářících se

---

6 Podrobnější popis konceptu détournement viz text hlavního představitele těchto uměleckých směrů in Debord (1956).

7 Podrobně o culture jammingu viz Lloyd (2003).

8 Viz RTMark (2011).

9 Již nefunkční.

10 Viz The Yes Men (2011). Práci skupiny také dobře ukazuje dokument *The Yes Men fix the world* (2009).

jako oficiální stránky některé z institucí, které hodlali kritizovat (např. WTO, Exxon, Dow). Posléze čekali, až je někdo v domnění, že se jedná o reprezentanty daných organizací pozve do médií či na konferenci, což se také několikrát stalo. Mezi jejich nejúspěšnější kousky patří falešné vystoupení jako zástupce firmy Dow Chemicals, kdy v přímém přenosu oznámili, že korporace přijímá zodpovědnost za Bhopálskou tragedii a vyplatí odškodné indickým obětem.

Další osobou, kterou bychom neměli opomenout je Joey Skaggs. Původem jde o umělce v oblasti performance, posléze se začal zabývat vytvářením mediálních mystifikací. Vzniklo jich značné množství, nicméně jeho postup je stále stejný – vytvoří falešnou zprávu, kterou formou např. tiskové zprávy nebo inzerátu vypustí na veřejnost. Jakmile se této zprávy chytí média a začnou o ní referovat, přizívuje tuto senzaci vydáváním dalších zpráv. Nakonec odhalí, že vše bylo od začátku vymyšlené. Jako základní myšlenkou je narušovat důvěru lidí v média, která jsou často považována jejich konzumenty za neomylný zdroj. Lze zmínit například jeho mystifikaci o otevření nevěstince pro psy v roce 1976 (Skaggs 1997). Tato zpráva se stala velmi populární a televizní stanice ABC na toto téma dokonce natočila dokument nominovaný na cenu Emmy (po zveřejnění, že vše byl výmysl, byl vyřazen).

V českém internetovém prostředí se objevilo v poslední době několik zajímavých projektů, které fungují na podobném principu jako naše stránky, tedy reprezentují fiktivní instituci (firmu, sdružení, atd.) a reprezentují současný stav dohnaný ad absurdum, čímž poukazují na některý společenský problém.

V roce 2007 se objevily stránky <http://www.dogheaven.cz>, které se tvářily jako restaurace, která vaří psí maso (a dokonce i nabízí výkup psů od majitelů). V České republice, ve které je pes jedno z nejrozšířenějších domácích zvířat, toto vyvolalo značný ohlas (diskuze na internetových fórech). Posléze vydali autoři manifest, že tato stránka je

pouze fiktivní a chtějí tím poukázat na pokrytectví společnosti, která některé druhy zvířat chová jako mazlíčky a jiné zabíjí.¹¹

V roce 2010 umělkyně Jana Štěpánová vytvořila stránky fiktivní půjčovny dětí: <http://rent-a-baby.cz>. Tímto projektem kritizovala současný stav, kdy odebrané děti ve velké míře končí v ústavu a trvá velmi dlouho než skončí v náhradní rodinné péči nebo opět doma. Důvodem jsou podle ní pomalost úřadů (které na ni nicméně poměrně rychle podaly trestní oznámení (Štěpánová 2010)).

Nejčerstvějším projektem, který si vysloužil značnou popularitu je web <http://www.zitbrno.cz/> Jeho prvotním impulsem byla městská zakázka na vytvoření „city identity“, jejímž výsledkem byl slogan Žít Brno. Jelikož úředníci nezaregistrovali tuto doménu, obsadil je tento satirický portál. Ačkoliv zpočátku se soustředil na kritiku tohoto sloganu, posléze se začal zabývat všemožnými brněnskými kauzami. Metodou, kterou používá je parodie, absurdita na hraně s realitou a fiktivní výroky reálných brněnských představitelů. Stránky mají kvalitní design a poměrně často se zde objevují nové příspěvky. Díky značné „virálnosti“ se jednotlivé články rychle šíří sociálními sítěmi a vyvolaly také zájem „starých médií“ (noviny, rádio a televize).

Inspirováni výše uvedenými projekty jsme se pustili do vlastní tvorby. Prvotní inspirací byl článek o procesu s paní Königsmarkovou v časopisu Respekt (Čápová 2011). Dalším krokem byl absurdní návrh jednoho z nás, abychom usilovali o zákaz domácí menstruace. Tento návrh jsme posléze rozšířili na další oblasti týkající se reprodukce (těhotenství a sex) s podobně absurdními požadavky (uvedenými na začátku této části). Do vizuální formy je pak přetavila Zuzana Kleinerová, tak aby působili náležitě přitažené za vlasy a přitom stále uvěřitelně. Celkový koncept byl laděn co nejvíce medicínsky – ať už barva, připomínající nemocniční zelenou nebo zobrazení porodů tak aby nejvíce připomínaly operaci.

---

¹¹ Akcí, kterou je možno vzpomenout v této souvislosti je „prodej vánočních psů“ pořádaných v Brně Kolektivem pro zvířata 15. 12. 2011. Během tohoto happeningu byla kolemjdoucím nabízená porážka jejich psů i nákup čerstvého psiho masa. Více na Blog.cz (2011).

Naší snahou je abychom ukázali na absurditu současných snah o omezení domácích porodů, tím že budou postaveny prakticky mimo zákon. Nechceme se zapojovat do debaty, zda je lepší rodit doma nebo v porodnici. Chceme vrátit do diskuze ženu, jakožto aktérku a nikoliv objekt porodu i přecházejících fází, tedy osobu, která by měla mít také možnost rozhodnout o podobě tohoto procesu. Pokud by náš projekt vyvolal reakce, podobně jako ty výše zmíněné, bylo by to vynikající. Na ohlasy však budeme muset počkat, až budou stránky a nálepky rozšířeny do veřejného prostoru.

Tištěné zdroje

CONRAD, P. 1992. „Medicalization and Social Control.“—*Annual Reviews of Sociology* 18: 209 – 32.

ČADA, K. 2009. „Medikalizace společnosti, socializace medicíny.“ *Příspěvek k Doktorandské konferenci sociologie a příbuzných oborů 2009*. Praha: FSV UK.

FOUCALT, M. 1999. *Dějiny sexuality I. Vůle k věděni*. Praha: Hermann & synové.

GOFFMAN, E. 1961. *Asylums: Essays on the social situation of mental patients and other inmates*. London: Penguin Books.

HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ, J. 2008. „Konstrukce normality, rizika a věděni o těle v těhotenství: Příklad prenatalních screeningů.“ *Biograf (47)*: 19-49.

HREŠANOVÁ, E. 2008. *Kultury dvou porodnic: etnografická studie*. Plzeň: Vydavatelství ZČU v Plzni.

PARUSNIKOVÁ, Z. 2000. „Biomoc a kult zdraví.“ *Sociologický časopis (36)* : 131 – 142.

TURNER, V. W. 2004. *Průběh rituálu*. Brno: Computer Press.

WWW zdroje

BÁRTOVÁ, Eliška. Rodička dává stát k soudu. Lékaři na ni poslali policii. *Aktuálně.cz* [online].2007.[cit.2011-12-12]. Dostupný z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/clanek_phtml?id=%20512416>.

ČÁPOVÁ, Hana. Zahozená šance. *Respekt*. 2011. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/z-noveho-cisla/c1-53066550-zahozena-sance>

DEBORD, Guy; WOLMAN, Gil J. Bureau of Public Secrets [online]. 1956 [cit. 2011-12-12]. *A User's Guide to Détournement*. Dostupné z WWW: <<http://www.bopsecrets.org/SI/detourn.htm>>.

KOBZOVÁ, Magdalena. Dnešní aktivismus v Muzeu Evropa. *A2* [online]. 2009, č. 25, [cit. 2011-12-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.advojka.cz/archiv/2009/25/dnesni-aktivismus-v-muzeu-evropa>>. ISSN 1803-6635.

LLOYD, Jan. School of Humanities - University of Canterbury - New Zealand [online].

2003 [cit. 2011-12-12]. *Culture Jamming: Semiotic Banditry in the Streets*. Dostupné z WWW: <<http://www.hums.canterbury.ac.nz/cult/research/lloyd.htm>>.

NOVÁKOVÁ, Lenka. Maminko, koukejte poslouchat. *Nový prostor*. 2011, 387, s. 16-17. Dostupný z WWW: <<http://novyprostor.cz/pdf/387.pdf>>.

ŘÍHOVÁ, Barbora. Stát vytáhl proti domácím porodům. Riskuje žaloby. *Lidovky.cz* [online]. 2011. [cit. 2012-01-06]. Dostupný z WWW: <http://www.lidovky.cz/stat-vytahl-proti-domacim-porodum-riskuje-zaloby-fve-/ln_domov.asp?c=A110918_214655_ln_domov_sk>.

SKAGGS, Joey. Joey Skaggs [online]. 1997 [cit. 2011-12-10]. *Cathouse for dogs*. Dostupné z WWW: <<http://www.joeyskaggs.com/html/cat.html>>.

SYSLOVÁ, Jana. Soud otevřel případ složitého porodu, při kterém se téměř udusilo dítě. *IDnes.cz* [online]. 2011. [cit. 2011-12-15]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/soud-otevrel-pripad-sloziteho-porodu-pri-kterem-se-temer-udusilo-dite-1zu-/krimi.aspx?c=A110112_192733_krimi_jba>.

ŠTĚPÁNOVÁ, Jana. *Aktuálně.cz* [online]. 2010 [cit. 2011-12-20]. Kritizujete úředníka? Počítejte s represí!. Dostupné z WWW: <<http://blog.aktualne.centrum.cz/blog/jana-stepanova.php?itemid=8911>>.

VÁLKOVÁ, Hana. Odsoudili mě k bezdomovectví, říká o trestu za domácí porod Königsmarková. *IDnes.cz* [online]. 2011. [cit. 2011-12-20]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/odsoudili-me-k-bezdomovectvi-rika-o-trestu-za-domaci-porod-konigsmarkova-1qy-/domaci.aspx?c=A110929_173033_domaci_hv>.

VOKURKOVÁ, Iva. Odsouzená porodní asistentka si bude stěžovat i ve Štrasburku. *Týden.cz*. [online]. 2011 [cit. 2012-01-06]. Dostupný z WWW: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/odsouzena-porodni-asistentka-si-bude-stezovat-u-ustavniho-soudu-i-ve-strasburku_219564.html>.

Blog.cz [online]. 2011 [cit. 2011-12-20]. Prodej vánočních psů – pardon, kaprů. Dostupné z WWW: <<http://krocovo.blog.cz/11112/prodej-vanocnich-psu-pardon-kapru>>.

Lidovky.cz [online]. 2011 [cit. 2012-01-06]. Porodní asistentka zaplatí miliony za nepovedený porod. Dostupné z WWW: <<http://www.lidovky.cz/porodni-asistentka-zaplati-miliony-za-nepovedeny-porod-p27->

[/ln_domov.asp?c=A110921_152558_ln_domov_pta](#)>.

RTMark : Your Real Corporation Clearinghouse [online]. 2011 [cit. 2011-12-10].

Dostupné z WWW: <<http://www.rtmark.com>>.

The Yes Men [online]. 2011 [cit. 2011-12-10]. Dostupné z WWW:

<<http://theyesmen.org>>